

Sabah

J- I - 44/a

A
ESİN.E
İSL
1968

İslâmda kadının mevki'i

Tek-Esin Vakfı

307

Emel ESİN

HÜR DÜŞÜNCE

Dini
Bahisler

İslâmda kadının mevki'i konusu, son aylarda, Türk aydınlarını düşündürmektedir. Bu konu üzerine muhtelif yazılar çıktı, münâkaşalar oldu. Münâkaşa başlarken, ilk yapılacak olan, belki konuyu ta'rif etmektir. Bunun için de, aslı metinlere, Kur'an âyetlerine ve âyetlerin Peygamberimiz Aleyhisselâm tarafından tefsiri olan hadislere baş vurmak gerekir.

İslâmda kadının mevki'i

Emel ESİN

İslâmda kadının mevki'i konusu, son aylarda, Türk aydınlarını düşündürmektedir. Bu konu üzerine muhtelif yazılar çıktı, münâkaşalar oldu. Münâkaşa başlarken, ilk yapılacak olan, belki konuyu ta'rif etmektir. Bunun için de, aslı metinlere, Kur'an âyetlerine ve âyetlerin Peygamberimiz Aleyhisselâm tarafından tefsiri olan hadislere baş vurmak gerekir. Türk milletinin yüzyıllardır hürmet ettiği âile mefûnunu ile ilgili bu konuda araştırma yapacak kimselerden, tabii olarak, bazı şartlar beklenir. Münâkaşa veya araştırma yapacak kimsenin asgari bilgiye sâhib olması temâmen tercümelere muhtâc olmadan, aslı metinleri, ya'nî hicri ilk yüzyılların arabcasını ve o devrin dilinde kullanılan temsili ibâreleri anlaması, şartlardan biridir. Bir diğer şart da, araştırma yapmanın peşin hükümlere saplanmayacak kadar hür fikirli olmasıdır. Bu şartlar mevcûd olmazsa, hakikatı tahrif tehlikesi doğar. Peşin hükümlere saplanan kimse ise en tezâdlı sonuçlara kadar tahrifi ilerletebilir. İçkili halde namaz kılmağı yasaklayan âyeti tahrife çabalaayan içki düşkününün kıssası meşhûrdur. Bilindiği gibi, âyet şöyle der: «Sarhoş iken namaz kılmayın» (Al-Mâidah Sûresi, 43). Maksadlı adam âyeti ikiye böler. «Sarhoş iken» ibâresini sarhoş olmağa bir teşvik olarak görmek ister. «Namaz kılmayın» kısmını da, hiç namaz kılmamağa bir dâvet olarak telâkki eder.

Bu tarzda şekli tahrifler; yanlış tercemeler veya noksan metin nakilleri yolu ile, Prof. İlhan Arsel'in, «Cumhuriyet» gazetesinde, 2 Mayıs 1968'de çıkan yazısına da sızmış görünmektedir. Sayın Profesörün, asıl metinlere uymayan bu nakilleri isteyerek yaptığı hatıra gelemez. Al-Masry adlı bir müellifi, sayın Profesör me' haz olarak göstermekte ve bu müellifin yazılarını okumağı Türk kadınlarına tavsiye etmektedir. Arab memleketlerinde, bilgisizliği, zevksiz uslûbu ile olduğu kadar İslâm düşmanlığı ile de tanınan Al - Masry'nin te-

siri altına Profesör Arsel'in düşebilmiş olması hatıra geliyor. Naklettiği metinleri aslından okusa idi, her halde bu yanlış ve eksik şekilleri tashih ederdi. Prof. Arsel'in yazısında, yanlış veya eksik nakledilen âyetlerden bazıları nı, aşağıda, sırası gelince, arz edeceğiz.

Evvelâ, şu noktayı kaydetmek gerekir. Kadim devirde, bütün dünyâda, insan haklarından mahrûm bulunan kadınların da insan haklarına sâhib olduğunu ilân eden ilk din İslâmiyettir. İnsanlık târihine büyük değişiklikler getiren kadınların insan hakları hakkındaki âyet şöyle der: «Tabii tutuldukları mecbûri yetler nisbetinde, onların da (kadınların) hakları vardır. Doğruluk bunu icâb ettirir.» (Bakara Sûresi, 228)

Kadının rızası olmadan, onu hiç bir ahde sokmak, İslâmiyet içinde mümkün değildir. Meselâ evlenmek hususunda, gerek âyetler (An-Nisâ Sûresi, 19) ve gerek hadisler (Sahih-i Buhârî, Diyânet İşleri baskısı, İstanbul 1928-48, hadis No. 1806-1808), kadının rızasını şart koşar. Bir hadisin metni şöyledir:

«Bizzât kendisi istemeden, dul kadını nikâh ettirmeyin. İzni alınmadan, genç kızı nikâh ettirmeyin». (Buhârî, Nikâh bahsi, hadis 1806).

Babalari tarafından zorla evlendirilen kızların nikâhını, İslâm Peygamberi iptâl ettirirdi. Ailesi tarafından Peygambere nikâh ettirilen Meymene de nikâha itirâz etmiş ve Peygamber bu nikâhı bâttıl adederek, Meymene'yi iyilikle âilesine geri yollamıştı. (Buhârî, hadis 1808).

İslâm cemiyetinde, kadının mülk sâhibi olmağa ve bu mülkü, hiç bir veliye sormadan, istediği gibi kullanmağa da hakkı vardır. İslâmın kadına 1300 yıldır verdiği bu hak bazı Avrupa memleketlerinde hâlâ kadınlara veril-

mez. Kadının verâsete de hakkı vardır ve bu hakkın erkeğinkinin yarısı olması şart değildir. Vasiyet sûresi ile kadına, erkeğe olduğu kadar, hatâ daha fazla mülk bırakmak kaabildir. Erkek vazifesi gören Ka'b kızı Nuseybe gibi kadınlara Peygamber müsâvi haklar tanırdı. Nitekim, Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur:

«Erkekler ana, baba ve akrabalarını bıraktığından nasib vardır.

Ve kadınlara, ana, baba ve akrabalarını bıraktığından da nasib vardır.

Az olsun, çok olsun, nasib farz edilmiştir. (An-Nisâ, Sûresi, 7)

İslâmiyet, kadının da erkek gibi, müstakilen hayatını kazanabileceğini kabul etmiştir ve Kur'an şöyle der:

«Ve Allahın bâzısını müstakimden daha fâzıl kıldığını çok görmeyin.

Kazandıklarından, kazanan erkeklere nasib vardır. Ve kazandıklarından, kazanan kadınlara nasib vardır. (An-Nisâ Sûresi, / 32)

Ancak, Ka'b kızı Nuseybeh ve Amrû kızı Esmâ gibi mücâhideler dışında, İslâmiyetin ilk devrinde, müstakim şekilde hayatını kazanan kadınlar pek azdı. İslâm âilesinde, âileye mensûb kadınların geçiminden, âilenin imkânları nisbetinde, âile reisi sıfatı ile, erkek mes'ûl idi. Evlenirken kadına kocasının verdiği «hediyeye», veya bizde denildiği gibi «mehr», kadının geçimi için te'minât idi. İslâmiyete göre, bir kadını boşayan erkek, o kadının geçimini düşünmek mecbûriyetindedir. Bu husûsda, Kur'an-ı Kerim şöyle buyurur:

«Boşanılan kadınlara geçim imkânı vermelidir. Bu, (kötülükten) çekinenler üzerine bir borçdur. (Al - Bakara sûresi 241)

(Devamı Var)